

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Бондар Людмила Пилипівна
кандидат біологічних наук, доцент,
Одеський державний аграрний університет
Україна, м. Одеса

Дрьомова Наталія Вікторівна
асистент
Одеський державний аграрний університет
Україна, м. Одеса

***Анотація:** стаття присвячена обґрунтуванню теоретико-методологічних засад і практичних аспектів впровадження активних методів навчання у навчально-виховний процес вищого навчального закладу. Використання активних методів навчання дають можливість науково-педагогічним працівникам краще зрозуміти своїх студентів та їх емоції, почуття, характер та сприйняття навчального матеріалу.*

***Ключові слова:** квест, інноваційні методи, активні методи навчання, ландшафтний дизайн, інтелектуальні завдання.*

У сучасному світі освіта розглядається як важливий компонент економічного росту і процвітання країни. Її роль для людини та суспільства з кожним роком стає все більш значущою. Таким чином, вибір теми даної роботи обумовлено потребою у дослідженні цієї проблематики з метою розробки нових підходів щодо організації керівництва науковими дослідженнями, його удосконалення, а також і модернізації в загальній системі освітньої діяльності, і на цій основі виявлення та поширення позитивного досвіду організації та розвитку наукової школи у сучасному вищому навчальному закладі.

Метою даної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів впровадження активних методів навчання у навчально-виховний процес вищого навчального закладу .

Предметом даного дослідження є форми та методи організації активних методів навчання у ВНЗ 3-4 рівнів акредитації.

Об'єктом дослідження є аналіз впровадження в навчальний процес студентів старших курсів активних методів навчання, які дають змогу отримати майбутнім фахівцям соціально-професійну компетентність .

Методологічною основою роботи є теоретичні положення та висновки надбань світової освітянської думки, фундаментальні концепції і закони сучасної навчально-дослідницької системи та особливості, що відображають реальний стан справ у науковій діяльності ВНЗ України.

Активні методи навчання – методи, які стимулюють пізнавальну діяльність учнів та студентів, вони побудовані в основному у діалогічній формі, передбачають вільний обмін думками про шляхи вирішення тієї чи іншої проблеми та характеризуються високим рівнем активності учнів [1].

При використанні активних методів студенти ефективніше навчаються, що в майбутньому дозволить застосовувати здобуті знання в процесі практичної діяльності. Засвоєння знань та навичок, які вони набувають завдяки використанню активних методів навчання є більш ефективним і приємним.

Перевагами активних методів навчання є те, що використовуючи ці методи студент займає активну позицію у процесі навчання, а знання, одержані при цьому, не тільки швидше засвоюються, але й більш часто використовуються на практиці. Тому, на нашу думку раціональне використання саме таких методів при організації підготовки майбутніх педагогів є виправданим [2].

Активні методи характеризуються тим, що вони ефективно стимулюють активність як студентів, так і викладачів; мають високу ефективність; їх є велика кількість та різноманітність [3].

Ми погоджуємось з думкою Ю. В. Іванеко, що процес підвищення інтелектуальної активності студентів у процесі професійної підготовки головна передумова глибокого і міцного засвоєння знань. Тому, з метою більш якісної професійної підготовки майбутніх фахівців викладачам потрібно використовувати активні методи навчання [4].

З метою знаходження способів урахування нових педагогічних тенденцій підготовки майбутніх спеціалістів садово-паркового господарства були розроблені і апробовані заняття із застосуванням активних методів навчання у процесі вивчення навчальної дисципліни “Озеленення населених місць” на спецкурсі: “Ландшафтний дизайн та організація садово-паркового будівництва”.

Одним із напрямів удосконалення процесу підготовки майбутніх ландшафтних дизайнерів є впровадження активних методів, до яких належать ігрові форми та активні методи проведення занять (мозковий штурм, мікрофон, цільові групи, світове кафе, Квест тощо), ми застосовували Квест під час вивчення курсу «Озеленення населених місць».

Основним моментом реалізації активних методів навчання є концепція спільної діяльності студентів, в основі якої лежить взаємодопомога й співробітництво, а також їх організація та проведення, які містять відбиток специфіки майбутньої професійної діяльності [5].

Для ефективного використання активних методів навчання викладачу необхідно враховувати наступні фактори : індивідуальні особливості студентів; навчально-методичний матеріал; розподіл студентів на невеликі групи; створення ситуацій експерименту; ефективне використання навчальної аудиторії та паркових зон.

Зазначимо, що робота в малих групах завжди є засобом для досягнення мети. Правильно організована робота в групі дозволяє створити відносини і взаємодію між викладачем і студентами.

Тематичний квест, який ми використали під час практичних занять з дисципліни “Озеленення населених місць” включає такі компоненти:

- *Вступ, керівництво до дії* – визначення часових рамок, головних ролей учасників або сценарій квесту, попередній план роботи, ознайомлення зі змістом квесту в цілому.
- *Центральне завдання* – чітко визначено результат, який має одержати команда, виконавши задану серію завдань.
- *Опис процедури роботи*, яку необхідно виконати учасникам під час проходження етапу (може зазначатися на кожному етапі окремо чи на початку гри).
- *Розробка критеріїв чи параметрів оцінювання* – залежить від типу навчальних завдань, які вирішуються на квесті.
- *Висновок* – аналіз досвіду, отриманого учасниками квесту.

Основні засади квесту:

- Проходження за сюжетом, який може бути чітко визначеним або мати декілька варіантів, у залежності від вибору учасника.
- Питання розраховані на застосування логіки.
- Однозначність відповіді (одне слово якщо це запитання для переходу між етапами; розширена відповідь якщо це запитання самого етапу).
- Регламентована кількість часу на обговорення.
- Не завжди лаконічні та чіткі завдання розвивають дослідницькі навички – аналіз випадкових, на перший погляд, відомостей, збір різних, дещо абсурдних як за виглядом, так і за функціональністю даних-повідомлень.
- Залучення всіх учасників – думка кожного учасника враховується, навіть, якщо це тільки «рух у невідоме», висловлювання ідей, виконання певних практичних завдань.
- Міжпредметні зв'язки, застосування знань у новій ситуації.

Таким чином, основна ідея квесту: розвиток навчально-пізнавальної активності в умовах, коли всі психічні процеси студента, його увага, емоційно-вольова сфера готові до активного опрацювання навчального матеріалу.

Дізнавшись про такий спосіб проведення дозвілля, як Сіті Квест (розважальна гра на місцевості з елементами міського орієнтування, під час якої учасники вирішують неординарні інтелектуальні завдання) та проаналізувавши зарубіжний та вітчизняний досвід, ми вирішили спробувати провести таку гру в межах нашої дисципліни. Завдання були підібрані таким чином, щоб використовувалися знання не тільки з Озеленення населених місць, а й з інших предметів. Організація першої гри зайняла багато часу, але результат був того вартий. Студенти ділилися враженнями про гру ще цілий тиждень, розпитували про способи розв'язування тих чи інших завдань.

При використанні квесту, як методу стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами ігрової діяльності школярі шукають оригінальні рішення. Під час гри команди вирішують логічні завдання шляхом підказок і пошуку рішень в нестандартних ситуаціях. Після завершення чергового завдання команди переходять до виконання наступного. Перемагає команда, що виконала завдання швидше за інших.

Зазначимо, що при використанні на заняттях з «Озеленення населених місць» активних методів ми зіткнулись з певними проблемами та труднощами. Тому, на нашу думку потрібно врахувати фактори, а саме: не вміння студентами слухати інших; не бажання студентами у процесі обговорення змінювати свою думку, йти на компроміс та враховувати думки інших; установка на пасивне сприймання навчального матеріалу; звичка працювати за інструкційними вказівками викладача та невміння працювати в умовах невизначеності і відсутності чіткого алгоритму дій; студентам важко бути мобільними; студенти-лідери намагаються «тягнути» групу, а слабші студенти відразу стають пасивними [6].

Таким чином, активні методи навчання це інноваційні методи, які є активними інструментами при використанні в навчально-виховному процесі не тільки для студентів, а й для викладачів. За допомогою цих методів можна поглибити знання студентів, розширити їх інтереси, розвивати творчі ідеї і висувати нові концепції, спілкування з іншими людьми, а викладачам вчитися разом із студентами.

Література:

1. Грудзинская Е. Ю., Марико В. В. Активные методы обучения в высшей школе. / Учебно-методические материалы по программе повышения квалификации «Современные педагогические и информационные технологии». – Нижний Новгород, 2007, 182 с., с.4.
2. Лисак Г. О. Переваги застосування активних методів навчання у процесі підготовки викладачів ВНЗ до контрольної-оцінювальної діяльності / Г. О. Лисак, С. В. Король // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету “Україна”. – 2012. – № 5. – С. 121-124.
3. Dytfeld K. Smółka E. Metody aktywizujące jako system motywowania uczniów do nauki / Katarzyna Dytfeld Ewelina Smółka // Projekt „Kompetencje zawodowe nauczycielek i nauczycieli jako element budowania organizacji uczącej się i lokalnej strategii oświatowej w powiecie ostrzeszowskim” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego [Електронний Ресурс]. – Режим доступу : http://www.powiatostrzeszowski.pl/asp/pliki/dok/publikacja_na_strone_p._katarzyny_dyfteld_i_p._eweliny_smolki.pdf.
4. Іванєко Ю. В. Активні методи навчання як засіб актуалізації особистісного сенсу в пізнавальній діяльності студентів [Електронний ресурс] / Ю. В. Іванєко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки. – 2012. – Вип. 37. – С. 93-96.
5. Москалюк О. І. Ефективність упровадження активних методів навчання у підготовку магістрів-соціальних педагогів / О. І. Москалюк // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету “Україна”. – 2013. – № 2. – С. 157-161.
6. Долбнєва Д. В. Інтерактивні методи навчання: сутність необхідність та використання при підготовці фахівців з обліку та аудиту у ВНЗ України / Д. В. Долбнєва // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.1. – С. 389-398.